

روابط تجاری ایران و برزیل

مدلی برای ایران: اصلاح و ورود به WTO

گفت‌وگوی ماهنامه «اقتصاد ایران» با آقای فیلیپ پینتو، کاردار سفارت برزیل در ایران

اقتصاد ایران: لطفاً مختصری در مورد تاریخچه رابطه میان ایران و برزیل بگویید.

ارتباط ایران و برزیل از آنچه که تصور می‌شود قدیمی‌تر است. سابقه این ارتباط حتی به پیش از استعمار برزیل توسط پرتغال یعنی ۵۰۰ سال قبل باز می‌گردد. در آن زمان، اگر چه مسافت زیاد موجب محدودیت روابط میان دو کشور می‌شد اما ارتباطات دو کشور بسیار دوستانه بود. روابط دیپلماتیک ایران و برزیل از ۱۹۰۳ آغاز شده و اکنون بیش از صد سال است که ادامه دارد. جالب است بدانید هنگامی که

برزیل پایتخت خود را در ۱۹۶۱ از ریودوژانیرو به برزیلیا تغییر داد، ایران اولین کشوری بود که برای ایجاد سفارتخانه در برزیلیا دعوت شد. شاه ایران در ۱۹۶۵ از برزیل بازدید کرد و بعد از انقلاب نیز این ارتباط در سطح بالایی قرار داشته است.

اقتصاد ایران: این ارتباطات بیشتر جنبه سیاسی داشته است یا اقتصادی؟

البته بیشتر اقتصادی بوده است. مخصوصاً در پنج سال اخیر، ایران به یکی از ۱۰ شریک مهم تجاری برای برزیل تبدیل شده است. برزیل به ایران ذرت، گوشت گاو، شکر و سویا صادر می‌کند. به دلیل جمعیت زیاد ایران و غیر قابل کشت بودن ۷۰ درصد زمین‌های این کشور، کشاورزی در آن رونق چندانی ندارد و از این رو، بیشتر غذاهای مصرفی ایران مانند ۵۰ درصد شکر و سویای مصرفی، از برزیل وارد می‌شود و به این ترتیب، برزیل نیز شریک تجاری خوبی برای ایران محسوب می‌شود. علاوه بر تمام اینها، تجار و بازرگانان ایرانی و برزیلی ارتباط خوبی با یکدیگر دارند و این اعتماد متقابل، کمک بسیاری به توسعه روابط خواهد کرد.

اقتصاد ایران: در مورد حجم و موازنه مبادلات تجاری بین ایران و برزیل بیشتر بگویید. آیا این مبادلات متوازن است؟

خیر. این مبادلات به شدت نامتوازن است. چرا که صادرات برزیل به ایران بسیار بیشتر از صادرات ایران به برزیل است. طبق آمارهای تجارت برزیل، در سال ۲۰۰۷ میزان صادرات برزیل به ایران بیش از یک میلیارد دلار بوده در حالی که میزان صادرات ایران به برزیل تنها ۱۱ میلیون دلار بوده است.

مهمترین مانع برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی، مخالفت کشورهای توسعه یافته با یارانه‌های کشاورزی بود. وقتی برزیل برای شکستن قوانین تعرفه‌های کشاورزی تلاش می‌کرد، با مخالفت و رد آنها مواجه می‌شد. همچنین نرخ سود و نرخ تورم بالای برزیل از موانع جدی و اساسی بود. اکنون کمیته‌هایی با عملکرد بسیار قوی داریم که در زمینه تجارت آزاد بین‌المللی تلاش می‌کنند.

اقتصاد ایران: این انقلاب اقتصادی در جهت پیوستن به سازمان تجارت جهانی چه پیامدهای اجتماعی برای برزیل داشت؟

در ۱۹۸۶ و در زمان دور مذاکرات اروپا، برزیل می‌بایست خیلی چیزها را تغییر دهد. نرخ تورم این کشور برای چند سال از کنترل خارج و بسیار بالا بود. حتی برای مدت کوتاهی با نرخ تورم سه رقمی روبه‌رو شد. همچنین بانک‌های برزیل و ترکیه بالاترین نرخ سود را داشتند و علاوه بر نرخ تورم، نرخ سود نیز باید تغییر می‌کرد. روند اصلاحات و تغییرات اقتصادی برزیل از ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۵ طول کشید و در این مدت، خیلی از مردم شغل خود را از دست دادند و بسیاری از شرکت‌ها بسته شدند. اما به هر حال، این سختی‌ها و مشکلات تمام شد و طی یک دوره ۱۵ ساله، برزیل با یک جهش اقتصادی بزرگ مواجه شد. از سال ۱۹۹۵ که برزیل به سازمان تجارت جهانی پیوسته، دیگر یارانه در بخش کشاورزی وجود ندارد و کیفیت محصولات کشاورزی به قدری بهتر شده که با محصولات آمریکایی وارد رقابت شده است.

اقتصاد ایران: آیا برزیل می‌تواند به لحاظ اصلاحات اقتصادی برای ایران یک مدل باشد؟

البته همین طور است. ایران و برزیل شباهت‌های بسیاری با یکدیگر دارند. هم از نظر اقتصادی و هم از نظر اجتماعی. ایران به دلیل منابع طبیعی گسترده و جمعیت جوان و تحصیلکرده‌اش، آینده بسیار خوب سیاسی و اقتصادی خواهد داشت. مشکلات برزیل بسیار شبیه وضع کنونی ایران بود و در روند خصوصی‌سازی که در حال شکل‌گیری است، ایران می‌تواند از تجربه برزیل در این زمینه استفاده نماید. وقتی اقتصاد برزیل از حالت کاملاً دولتی بودن خارج شد کارآمدتر گردید و ایران در زمینه تغییر نقش دولت و ورود بخش خصوصی به این عرصه می‌تواند از تجربیات برزیل کمک بگیرد. مثلاً در مورد صنعت نفت، کمپانی ملی نفت برزیل (پترو براس) ۵۵ درصد دولتی و ۴۵ درصد کاملاً خصوصی است و این صنعت بسیار بیشتر از گذشته توسعه یافته، منقطع و رقابت‌پذیر شده است.

اقتصاد ایران: آیا ایران و برزیل برای توسعه روابط میان دو کشور، در آینده برنامه‌ها و پروژه‌هایی دارند؟

اکنون اتاق بازرگانی ایران هر چند وقت

اقتصاد ایران: به نظر شما چرا این مبادلات تا بدین حد نامتوازن است؟ مگر دو کشور نمی‌توانند در جهت تقابل و وابستگی اقتصادی متقابل حرکت کنند؟

بزرگترین مشکل این است که در حال حاضر، بیشترین صادرات ایران به برزیل آهن است در حالی که برزیل در صنعت آهن به خودکفایی رسیده است. شرکت‌های ایرانی باید در جهت بازاریابی و شناخت نیازها و تقاضاها تلاش بیشتری انجام دهند.

اقتصاد ایران: رویکرد برزیل به توسعه چگونه بوده است؟

در سال‌های پیش، توجه برزیل به توسعه اقتصادی معطوف بود؛ اما اخیراً برزیل قصد دارد در کنار توسعه اقتصادی به توسعه سیاسی، فرهنگی و اجتماعی نیز بپردازد. رییس‌جمهور برزیل، جناب آقای داسیلوا، از خانواده فقیری بود که با تلاش و کوشش بسیار توانست رییس‌حزب کارگر و سپس رییس‌جمهور شود. ایشان علاقه دارند که به توسعه اجتماعی نیز بپردازند. همان طور که اکنون کمیته‌های بی‌شماری برای توسعه پایدار اجتماعی تشکیل شده و فعالیت دارند. به علاوه، توانست با یک اصلاح اقتصادی به سازمان تجارت جهانی (WTO) بپیوندند و گام بزرگی را در توسعه اقتصادی بردارند.

اقتصاد ایران: مشکلات و موانع پیش روی برزیل برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی (WTO) چه بود؟

محور و اساس اقتصاد برزیل کشاورزی است و

در حال حاضر حجم روابط تجاری ایران و برزیل بالغ بر چهار میلیارد دلار در سال می‌باشد. نظر به تغییرات ایجاد شده در معادلات منطقه‌ای و بین‌المللی، فرصت مناسبی برای افزایش مناسبات دو جانبه بین ایران در خاورمیانه و برزیل در آمریکا با توجه به پتانسیل‌های موجود در دو کشور فراهم شده است. انجمن دوستی ایران و برزیل می‌تواند ایفاگر نقش مهمی در تقویت تعاملات فی مابین باشد.

اقتصاد ایران: متشکریم. ■

تجاری برزیل است و شرکت پترو براس به سرمایه‌گذاری در بخش نفت ایران ادامه خواهد داد. وی در خصوص فعالیت‌های مسالمت‌آمیز هسته‌ای ایران گفته است: «ایران این حق را دارد که روند جاری در تحقیقات هسته‌ایش را حفظ کرده و نباید تنها به صرف مظنون بودن غربی‌ها به این که قصد ساختن بمب اتمی را دارد، مورد مجازات قرار گیرد.»

اقتصاد ایران: نقش انجمن دوستی ایران و برزیل را در گسترش روابط میان دو کشور چگونه می‌بینید؟

مبادلات تجاری ایران و برزیل

موازنه منفی

در سال ۸۶، واردات ایران از برزیل ۱/۲۳ درصد از کل واردات ایران بوده در حالی که صادرات ایران به برزیل بسیار ناچیز است.

گونه که تحلیل آمارهای مربوط به مبادلات تجاری نشان می‌دهد، علیرغم قابلیت‌های بالقوه دو کشور در زمینه‌های مختلف اعم از تمایل دو دولت برای گسترش روابط در همه زمینه‌ها و همچنین منافع دستیابی به بازارهای منطقه‌ای مقابل، ارزش مبادلات تجاری شامل صادرات و واردات بین دو کشور بسیار کم و در این میان سهم ایران تقریباً ناچیز است. علت این امر را باید در ترکیب کالاهای صادراتی ایران به برزیل جست‌وجو کرد. عمده کالاهای صادراتی ایران به برزیل شامل محصولات کشاورزی از قبیل زعفران، پسته و غیره می‌شود که دارای ارزش دلاری پایین هستند. از طرف دیگر، باید توجه داشت رقابت میان کشورها در بازار بین‌المللی شرایطی ایجاد می‌کند که کالاهای کشاورزی با قیمت رقابتی مبادله می‌شوند. راهکار بهبود رابطه مبادله بین ایران و برزیل، تنوع بخشیدن به کالاهای صادراتی و صادرات صنعتی است، زیرا کالاهای صنعتی به این دلیل که در بازارهای غیررقابتی فروخته می‌شوند، قیمت بالاتر از بازارهای رقابت کامل دارند. ■

روند واردات ایران از برزیل طی دوره ۸۶-۱۳۸۳، روندی با ثبات نبوده و با نوسانات بسیاری همراه بوده است. طی دوره مورد بررسی بیشترین میزان واردات ایران از برزیل مربوط به سال ۱۳۸۳ حدود ۲/۰۵ درصد از کل واردات ایران را شامل می‌شده است. به گزارش واحد تحقیقات ماهنامه «اقتصاد ایران»، کمترین میزان واردات مربوط به سال ۱۳۸۴ و حدود ۱/۱۹ درصد از کل واردات ایران است. در یازده ماهه سال ۱۳۸۶ نیز واردات ایران از برزیل حدود ۸۳۳ میلیون دلار، ۱/۲۳ درصد از کل واردات ایران است که ارزش آن به نسبت سال ۸۵، ۲۶/۸ درصد کاهش یافته است. به موازات، صادرات ایران به برزیل در دو سال اخیر رقمی ناچیز بوده است به طوری که در موازنه بازرگانی گمرک جمهوری اسلامی ایران ذکر نشده است.

در سال ۸۲ و ۸۳ صادرات ایران به برزیل به ترتیب ۳۰۶۲۴، ۱۹۷ و ۳۰۵۵۴ دلار بوده است. لازم به ذکر است، موازنه تجاری ایران و برزیل در سال‌های اخیر منفی و به ضرر ایران بوده است. همان

یکبار، گروه و یا نماینده‌ای را به برزیل می‌فرستد تا با شرکت‌های برزیلی در زمینه همکاری‌های آتی، بحث و گمانه‌زنی داشته باشند. شش ماه پیش نیز آقای نهبوندیان، رییس اتاق بازرگانی ایران به برزیل آمد. برنامه‌ها و پروژه‌های بسیاری برای توسعه روابط در دست اقدام و بررسی است که یکی از پروژه‌ها بحث انرژی می‌باشد. همان طور که می‌دانید، برزیل بزرگترین کشور صادرکننده سوخت بیواتانول است. بیواتانول به عنوان یک انرژی تجدیدپذیر می‌تواند جایگزین سوخت‌های مصرفی شود که برزیل در صدد همکاری با ایران در این زمینه است. یکی دیگر از پروژه‌ها، تأسیس بانک‌های اعتباری در دو کشور به منظور تسهیل مبادلات تجاری و واردات و صادرات می‌باشد. در گذشته، هند و ونزوئلا برای سازمان دهی به روند واردات و صادرات میان ایران و برزیل، خدمات واسطه‌ای انجام می‌دادند اما برنامه مذکور به حل مشکلات کمک بسیاری می‌کند. همچنین برنامه‌هایی برای بهتر کردن روابط کشاورزی داریم. همیشه، دوری مسافت یکی از مشکلات اصلی پیش روی روابط تجاری دو کشور بوده است، اما با انعقاد قراردادهایی با هوایی و خطوط کشتیرانی، تسهیلاتی در جهت بهبود روابط ایجاد خواهد شد.

اقتصاد ایران: اگر به خاطر داشته باشید، در زمان آقای خاتمی پیشنهاد امضای تفاهم‌نامه‌ای با پیمان منطقه‌ای مرکوسور (Mercosur) از سوی آقای شریعتمداری وزیر کشاورزی مطرح شد. این پیشنهاد در چه وضعیتی است؟

یکی از مشکلات در روابط کشاورزی میان ایران و برزیل این است که ایران ترجیح می‌دهد تابع استانداردهای اروپایی باشد، در حالی که برزیل مایل است استانداردهای خودش را داشته باشد. سازمان استاندارد اروپا بسیار سیاسی است و قصد دارد با وضع این استانداردها برای رقابتی خود مشکل ایجاد کند. مرکوسور یک پیمان منطقه‌ای میان برزیل، پرتغال، آرژانتین و اروگوئه است و ایران می‌تواند تجارت خود را با این چهار کشور توسعه دهد. امضای تفاهم‌نامه یا پیمان‌های منطقه‌ای، به جهانی شدن و باز شدن اقتصاد ایران و پیوستن آن به WTO کمک بسیاری می‌کند.

اقتصاد ایران: موضع برزیل در مقابل برنامه هسته‌ای ایران و وضع تحریم‌ها علیه این کشور چگونه است؟

شرکت ملی نفت برزیل (پترو براس) فعالیت‌های اکتشافی در میدین نفتی دریای خزر دارد. رییس‌جمهور برزیل در خصوص مخالفت با تحریم ایران اعلام کرده است: «ایران از شرکای بسیار مهم

